

לא מעניין... שיגידו כי בכו בסרט. אני תמיד מתבייש להזיל דימעה בקולנוע. אבל למרבה הצער זה קורה לי לעיתים רחוקות מדי."

אם הזכיר פולנסקי את חלף עם הרוח אין זה מיקרה. דויד או. סלזניק, המפיק של אותו הסרט, המהווה עדיין אבן-דרך בתולדות הקולנוע, טען בשעתו שיש שני סיפורים בעולם שהוא משתוקק לעשות יותר מכל, חלף עם הרוח וטס בארבויל. את הראשון עשה, והוא אף החל בהכנות לשני, אבל לא מצא שחקנית מתאימה לדמות נערה בת 16, הנופלת קרבן לפיי-תויו של בן-אצולה, באנגליה של המאה הקודמת, ונישאת בסופו של דבר לאדם המאהב בה למרות שהיא אינה אוהבת אותו.

סלזניק הרחרר לרגע באפשרות להפקיד את התפקיד הראשי בידי מי שהיתה או רעייתו, ג'ניפר ג'ונס, אבל הוא הודה ל-אחר מכן, שלמרות היותה בשנות העשרים, היא כבר היתה מבוגרת מדי לתפקיד. **צעירה ובשלה.** "זה סיפור האהבה היפה ביותר שקראתי בימי חיי", טוען פולנסקי, אשר גילה את סיפרו של תומאס הארדי, מגדולי הסופרים של אנגליה ב-1919, כאשר הוצע התפקיד לאשתו, שרון טייט. אחרי מותה הטראגי, בוטלה כל התוכנית, אבל הרעיון לא הירפה מ-פולנסקי.

כאשר הגיע לאירופה, כפליט, אחרי שעוריינת הקטינה בארצות-הברית, עשה ששניים מן הסרטים שתיכנן לעשות בוט-לו בגלל הפירסומת העויינת שבה זכה, הרגיש פולנסקי שהוא זקוק בדחיפות לע-בוד, לא דווקא לפרנסה, אלא יותר כדי לשמור על שפיות דעתו. הבמאי קלוד ברי, שהוא גם מפיק, חזר והעלה באוזניו את הרעיון של טס.

"לא שחקנית מתאימה, צעירה מאד, יפה מאד ובשלה מבחינה ריגשית, אין טעם לכל הסרט", ציין פולנסקי מהתחלה. אלא שהוא ידע בדיוק במי הוא חפץ. לפ-ני ארבע שנים, כאשר ערך כתבה על נערות בנות עשרה באירופה, עבור יר-חון האופנה ווג, פגש בבתו של שחקן הקולנוע הפולני-גרמני קלאוס קינסקי, נאסטסיה, כבר אז היו מאחוריה סרט אי-מים אחד, שעשתה בגיל 14, וסרט סל-וויזיה, אחר-כך הזמין אותה הבמאי הר-גרמני, וים ונדרס, להופיע בגירסתו המר-דרנית לוייהלם מייסטר של גיתה, אחרי-כך הפקיד בידיה הבמאי האיטלקי, אל-ברטו לאטואדה, תפקיד של בת ומאהבת גם יחד, לצד מארצ'לו מאסטרויאני. אבל כל אלה היו בחינת תרגילים מוקדמים בהשוואה למעמסה של תפקיד ראשי ב-סרט שלם, גדול ומרהיב, כמו טס, על כתפיה. כדי ללמוד אנגלית היא בילתה ששה חודשים בארצות-הברית, ולמדה אצל לי שטראסברג. אלא שכל זה לא היה עדיין די לפולנסקי. לפני התחלת הר-צילומים הוא שלח אותה לבלות כמה שב-עות בדרסט, האיזור שבו מתרחש הרומן של הארדי, כדי ללמוד את מינהגי המ-קום, שהיו עדיין אחד האיזורים הכפריים הציוריים באנגליה, ובמיוחד כדי ללמוד את מיבטא המקום.

עזרה מאמריקה. למרות שמדובר בסרט צרפתי, שצילומיו נערכו בבריטניה

נדאי לראות שוב ושוב

הנער (בן-יהודה, תל-אביב, אר-צות-הברית) — קצת מוזר לכתוב היום ביקורת על סרט של צ'ארלי צ'אפלין. מה אפשר לכתוב עליו שלא נכתב עדיין, ואיזה חידוש יהיה בהכרזה נוספת שהוא היה גאון, אחד המעטים של האמנות במאה שלנו.

אח הנער הוא עשה בשנת 1921, וזהו סרטו הארוך הראשון — הוא נמשך כשעה. יש הרואים בסרט את אחד המאפיינים ביותר של צ'אפלין, הן משום שיש בו שיווי-מישקל עדין ביותר, שאינו מופר אף פעם, בין הפאתוס לבין ההומור, והן משום שיש בסרט חלקים נכחים, המזכי-רים את ילדותו בתנאים הקשים והאכזריים של פרברי העוני בניו-יורק.

אשה סרת פרנסה, מפקירה את תינוקה לידי הגורל. התינוק נחטף, מושלך לאשפתות, ולבסוף מתגלגל לידיו של קבצן (צ'אפלין) המחליט לגדל אותו בעצמו, אחרי שאינו מצליח להיפטר ממנו.

החיים המשותפים בחוסר-כל, הארוחות שבהן הדמיון תופס חלק גדול יותר מן המזון, הפרנסות המאולתרות — הילד שובר שמשות וצ'ארלי הזג בא להציע את שירותיו כזג — והעיימות עם שוטרים, יש בהם את כל אותו עושר של המצאות קומיות שבהן הפך צ'אפלין את האדם הקטן לגיבור הגדול ביותר של הקולנוע. מעמדים אחרים, כמו חלום ג'והאדן, הם דוגמה ומופת לפיוט קולנועי, ואילו מעמד שבו עובדים-סוציאליים מנסים

צ'ארלי צ'אפלין: בין פאתוס להומור

להפריד בין צ'אפלין לבין הילד הקטן כדי להעבירו לבית-יתומים מסודר, היא אחת המזעזעות וקורעות הלב שצולמו אי-פעם.

אל הווירטואוזיות המושלמת של צ'אפלין, מתאים את עצמו ג'קי קוגן, אולי הזאטוט המוכשר ביותר שידע הקול-נוע, ילד שהוא שובב או מיסכן, עליו או אומלל, תמיד משכנע ואמיתי, לא מפגין את הצגת ההתחנכות המקובלת על ילדים בגילו. בקיצור: מומלץ.

בית-בושת בנוצפון נקי

המלאך ג'ק (פאר, תל-אביב, ארצות-הברית) — זהו סרטו הטוב ביותר של פיטר בוגדאנו-ביץ' מאז הצגת הקולנוע האחרונה. גם הפעם הוא מרבה לצטט אווירה ודמויות מסרטים עברו.

גיבור הסרט הוא אמריקאי המתגורר בסינגפור בשם ג'ק פלאוארס. הוא מתפרנס קצת כמתווך וקצת כסרסור. הכל מכירים אותו והוא מכיר את כולם. הוא דמות אהודה, קצת מופקקת, מאותם ברנשים הצועדים עם רגל אחת בעולם-התחתון, אבל אינם עובדים אף פעם את הגבול עד הסוף.

חלומו הגדול של ג'ק הוא להקים בית-בושת אידיאלי, כזה שהכל יהיו בו מאושרים, ובדרך מופלאה כלשהי, הוא מצליח להגשים את מבוקשו. אלא שהעולם אינו מוכן לקבל אידיאלים מתגשמים, והסרט ממשיך והורס לא רק את המוסד הסגור המופלא, אלא גם את שאיפתו של ג'ק לעשות כסף ולהישאר במצפון נקי.

יש בסרט משהו מן האידיאליזם שהיה פעם אמת-המידה העיקרית של גיבורי הקולנוע האמריקאי, מריק בליין בקובלנקה ועד ליליפ מארלו בשלום לך יקרתי. הגבר היועד לשמור על עצמו, ומתעקש לשמור על טוהר מידותיו בתוך חברה שנמצאת בתהליך של ריקבון והתפוררות. הפעם בגרסה פחות קשוחה אבל בהחלט לא פחות מעניינת. הגבור הראשי ושלל הטיפוסים סביבו מרתקים, משום שאפילו

בוגדאנוביץ' וגאזארה: בין ריקבון לאנושיות

בחולשותיהם ונבזותם, הם שומרים על ממד אנושי. מה שמשכנע פחות, הוא הסיפור: לעיתים נראה כי כל מטרתו היא להציג את הדמויות באור הרצוי לבוגדאנוביץ', לעורר את אמון הצופה בזכות עצמו. אבל בביקרה זה, אפשר לסלוח: אולי הדרך שעובר הסרט בהדרגת בוגדאנו-ביץ' אינה משכנעת כל כך, אבל אפשר בהחלט להמליץ על המראות שלצד הדרך.

פלא שפולנסקי קובע: "אני יכול לומר שטס הוא סרט שנולד כתוצאה מידידות ומאהבת של אמת."

תדריך חובה לראות:

תל-אביב — הכריחה מאדקטרו, צייר הצבאים, נישואיה של מריה פראון, שיער.

ירושלים — הסינדרום הסיני, שיער, דירה לשניים.

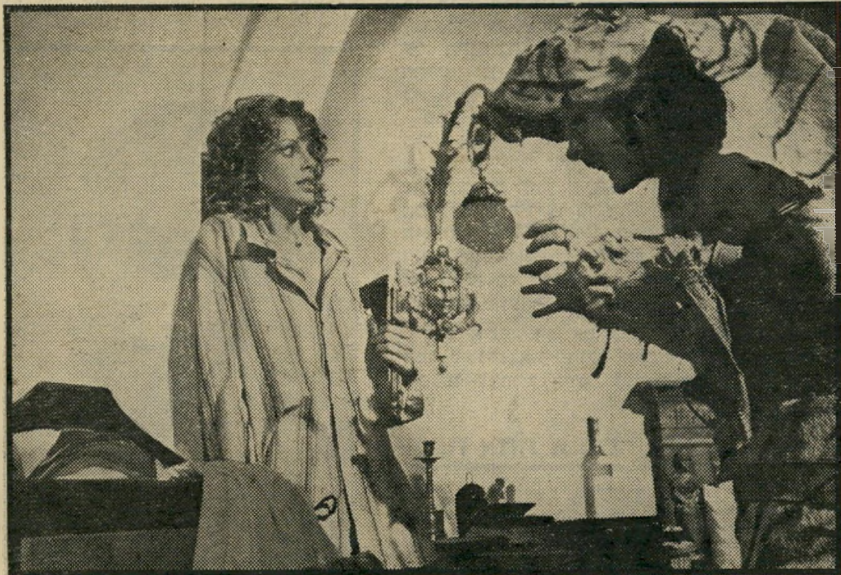
חיפה — אוכפים לוחטים, הסיני דרום הסיני, הכריחה מאדקטרו, שיער, רציחות קטנות של אשפי מיטבח גדולים.

תל-אביב

*** נישואיה של מריה ברי-און (מוזיאון גרמניה) — קורתיה של גרמניה הפדרלית מסוף מלחמת-העולם השנייה ועד לתחילת הבום הכלכלי, כפי שזה מתקף בחייה של אשה הנישאת ערב סיום המלחמה. סרט מרתק של ריינר ורנר פאסבינדר.

ובנורמנדיה, זה יהיה סרט אנגלי ביסודו, שישמור על רוחו של הארדי ועל שפתו, באדיקות רבה. לצידה של נאטטאסיה מר-פיע פיטר פירת, הצעיר הבלונדי המקור-זל שהיה לסנסציה משני צידי האוקיאנוס, על הבמה ובקולנוע, באקווס. את הסרט התחיל לצלם אחד מגדולי הצלמים של בריטניה, ג'פרי אנסורת (צלם אודיסיאה בחלל וסופרמן), שנפטר באמצע העבודה, ואת העבודה סיים אחד מגדולי הצלמים של צרפת, גיסלן קלוקה.

על אף הרושם כי מדובר בהפקה על טהרת האירופיות, זהו בכל זאת גם סרט אמריקאי, כאשר קלוד ברי התחיל לחפש את המימון הדרוש לשיחזור המדוקדק של התקופה, הוא לא התקשה למצוא את הר-מיליונים הראשונים, בקופה של חברת הסרטים הגדולה בצרפת, גומון. אולם משר החלו הוצאות הסרט להאמיר, נאלץ ברי להתחיל במחול השדים, שהוא כנראה מנת חלקו של כל מי שמפיק סרט עבור פור-לנסקי. ואו הגיעה העזרה מצידו השני של האוקיאנוס. פרנסיס פורד קופולה ר-ג'ורג' לוקאס, ידידו של פולנסקי שהם כיום בין הקולנוענים העשירים בעולם, הודות לסנדק, אמריקן גראפיטי ומלחמת הכוכבים, התגייסו למאמץ. הם השקיעו כספים, וההפקה הסתיימה בכי טוב, לא

מארצ'לו מאסטרויאני וסירני רום ב"מה" הצופה לעולם לא יצא אדיש